

PROSTORSKI VIDIKI PROBLEMATIKE MLADIH V KOPRU

Sabina MIHELJ

Institutum Studiorum Humanitatis, SI-1000 Ljubljana, Breg 12

Barbara KRT

SI-6310 Izola, Dobrava 4

IZVLEČEK

Dosedanji posegi v historično mestno jedro Kopra niso upoštevali tesne povezanosti družbe in prostora in so se večinoma omejevali na prostorsko obnavljanje brez razmisleka o družbenih funkcijah obnovljenih mestnih prostorov. Po selitvi nekaterih vitalnih funkcij mesta iz historičnega jedra na njegov rob in v primestni pas historično jedro ni dobilo sodobnim trendom ustrezne nove vloge (to bila lahko bila t.i. prizoriščnost), temveč je z leti skoraj popolnoma opustelo. Tudi mladi, ki obiskujejo srednje šole v koprski občini, imajo do starega jedra pretežno negativen odnos; v njem se zadržujejo v času pouka, v prostem času pa izjemno redko, saj jim daje na voljo premalo ustreznih prostorov, pa tudi premalo zanje zanimivih dejavnosti oz. dogodkov. Koprška občina zato nujno potrebuje dodatna prizorišča (tj. prostore s specifično ponudbo dejavnosti in dogodkov), ki bodo imela poljavni značaj in bodo namenjena mladim oz. različnim interesnim skupinam znotraj mlade populacije. Z vzpostavitvijo prostorsko in vsebinsko usklajene mreže mladinskih prizorišč v občini bi razrešili tudi problem prevoza, ki še vedno ohranja ločnico med urbanimi in ruralnimi okolji, ter bistveno prispevali h kvalitetnejšemu preživljanju prostega časa mlade populacije.

Ključne besede: revitalizacija, mladi, prosti čas, Mladinski kulturni center Koper, javni in zasebni prostor, urbani in ruralni prostor

ASPETTI AMBIENTALI DELLA PROBLEMATICA DEI GIOVANI A CAPODISTRIA

SINTESI

Gli interventi effettuati sinora nel centro storico di Capodistria non hanno tenuto conto degli stretti legami fra società e ambiente e, in massima parte, si sono limitati al rinnovamento, senza troppe attenzioni alle funzioni sociali svolte dagli spazi rifatti. Dopo il trasferimento di alcune funzioni vitali della città verso la periferia e le aree suburbane, il nucleo storico è rimasto privo di ambienti adeguati alle nuove tendenze (diventare, ad esempio, luogo di rappresentazioni), anzi nel corso negli anni si è quasi completamente svuotato. Anche gli studenti che frequentano le scuole medie superiori di Capodistria hanno un rapporto negativo con il centro storico. Vi si trattengono solo durante le ore di lezione, assai di rado nel tempo libero, visto che offre limitati spazi adeguati e scarsità di avvenimenti interessanti. Il comune di Capodistria necessita perciò di spazi aggiuntivi (ad esempio ambienti che possano offrire attività e avvenimenti specifici) pubblici e privati dedicati ai giovani, o meglio ai vari gruppi di interesse all'interno della popolazione giovanile. Con la creazione di una rete coordinata di spazi giovanili, si potrebbe risolvere anche il problema dei trasporti, che continua a dividere l'ambiente cittadino da quello rurale e contribuire in maniera decisiva a migliorare le attività dei giovani nel loro tempo libero.

Parole chiave: rivitalizzazione, giovani, tempo libero, Centro culturale giovanile di Capodistria, spazi pubblici e privati, ambiente urbano e rurale

UVOD

Članek je zasnovan na rezultatih raziskave o kulturi in prostem času mladih v Kopru, ki je bila izvedena v okviru projekta Revitalizacija historičnega mestnega jedra,¹ in predstavlja poskus umestitve specifično mladinske problematike v sociološko-prostorske študije² revitalizacije starega koprskega mestnega jedra. Prikazati želimo, kakšne možnosti preživljanja prostega časa imajo mladi, in hkrati nakazati, kako bi z boljšo izkoriščenostjo obstoječega pripomogli k oživitvi starega mestnega jedra Kopra, pa tudi k večji odprtosti celotne občine za mlado populacijo.

Tesna zveza družbe in prostora se pogosto pojavlja kot ena osrednjih tem ali že kar izhodišč sociološko-prostorskih študij; nekatere, denimo dela J. Makaroviča ali R. Supeka, se osredotočajo na posameznikovo zanimanje za kreativnost ali pa raznolikost (Makarovič, 1987; Supek, 1987).³ Dosedanji načrti in iz njih izhajajoči praktični posegi v osrednje zgodovinske predele mesta Koper žal niso upoštevali te temeljne povezanosti družbe in prostora; kot ugotavlja M. Hočevar, so bili "v večji meri omejeni na zaščito starega, občasno površinsko oz. zunanje 'fasadno' ter komunalno obnavljanje, bolj izjemoma pa sistematično posodabljanje družbenih funkcij, kar je namesto (re)vitalnosti povzročalo muzealnost" (Hočevar, 1998, 10). Da bi se izognili podobnim napakam, smo pri načrtovanju raziskave o problematiki mladih v Mestni občini Koper (MOK) v izhodišče postavili težnjo po usklajenemu razvoju prostorske in vsebinske revitalizacije mesta.

Na problem prostora za mlade v Mestni občini Koper je opozoril že M. Hočevar: "Pomanjkanje prostorov za srečevanje mladine koprski srednješolci in srednješolke doživljajo kot največjo pomanjkljivost starega mestnega jedra" (Hočevar, 1998, 73). Da je prostor eden ključnih problemov mladih, so jasno pokazali tudi rezultati naše raziskave, in sicer tako rezultati reprezentativne ankete med koprskimi dijaki in dijakinjami kot tudi struktura odgovorov v polstrukturiranih vprašalnikih. Po rezultatih ankete si enega novega mladinskega centra v Kopru želi približno petina mladih, približno toliko pa bi jih želelo, da bi Mestna občina Koper premogla več manjših prostorov za mlade po vsej občini. V odprtih

vprašalnikih so dijaki in dijakinje kot največjo pomanjkljivost Kopra daleč največkrat navedli prav pomanjkanje prostorov za mlade.

Tako soglasna zahteva mladih po dodatnih prostorih lahko površnega opazovalca kaj hitro zavede, da pozabi na problem vsebine oz. dogajanje za mlade v Kopru. Tudi tega je namreč, podobno kot prostorov, relativno malo, predvsem pa ponudba ne sledi željam mladih (Mihelj et al., 2000). Vsaka prostorska rešitev za mlade v Kopru mora zato nujno upoštevati oz. predvideti dejavnosti, ki naj bi se v posameznih prostorih dogajale. In dodatno, pri načrtovanju dodatnih dejavnosti za mlade v Kopru bo nujno potrebno dodobra premisliti o izbiri lokacije in se odločiti za takšne, ki bodo s svojo simbolno vrednostjo oz. konotacijami, ki jih zbujejo, lahko pritegnile mlade. Simbolno vrednost oz. simbolne konotacije prostorov je težko znanstveno ugotavljati, ne nazadnje zato, ker se hitro spreminjajo. Po Ravnikarjevih besedah ostaja pri vseh mestnih preureditvah edino sprejemljivo izhodišče, da novi simbolni pomeni nastajajo vseskozi, pa četudi se zdi, da so dokončni (Ravnikar, 1987, v: Gantar, Kos, 1993, 118).

Poleg zveze med prostorom in vsebino smo v raziskavi upoštevali tudi moderno pojmovanje mesta oz. centra, ki posebej poudarja t.i. prizoriščno funkcijo starih mestnih jeter v sodobnem času. Nikakor ne moremo pristati na nekatera vztrajna in tudi dandanes pogosto prisotna prepričanja, da je vzrok za opustelost starega mestnega jedra Kopra zgolj v selitvi nekaterih funkcij⁴ na njegov rob; iz takega prepričanja bi namreč smeli sklepati, da je mogoče mesto oživiti zgolj z vrnitvijo teh funkcij nazaj v center. V nasprotju s tem smo v raziskavi izhajali iz prepričanja, da je mogoče kompleksno in kvalitetno revitalizacijo doseči le s smiselno, potrebam sodobne družbe prilagojeno razporeditvijo različnih dejavnosti in funkcij po vseh družbenih vozliščih občine. Pri tem velja poleg revitalizacije starega jedra predvideti tudi družbeno in prostorsko usklajen razvoj sedaj pretežno spalnih naselij Markovec, Smedela in delno Šalara, pa tudi velikih, napol urba niziranih naselij, ki so zrasla iz nekdanjih gručastih vasi, npr. Škofije, Ankaran, Prade.

Rezultati raziskave v grobem potrjujejo tudi nekatere širše družbeno-prostorske trende, ki se kažejo v sodobni

- 1 Raziskava je bila izvedena v šolskem letu 1998/99 in je zajela tedanjo srednješolsko populacijo v koprski občini (dijake in dijakinje vseh štirih srednjih šol). Podatki so bili zbrani s pomočjo ankete na reprezentativnem vzorcu dijakov in dijakinj, odprtih vprašalnikov, skupinskih diskusij z mladimi in okroglih miz (več o vzorcu ter uporabljenih raziskovalnih metodah v članku S. Mihelj znotraj pričujočega tematskega sklopa; gl. tudi Gomezel Mikolič, Mihelj, 2000; Mihelj et al., 2000).
- 2 Kot osrednja teoretična izhodišča so nam služile študije M. Hočevarja in Z. Mlinarja, ki sta jih izvedla v okviru Centra za prostorsko sociologijo pri Fakulteti za družbene vede, in sicer z vidika fizičnega prostora in družbenih vsebin oz. bivalnega okolja v MOK.
- 3 Že sam naslov raziskovalne naloge, *Kreativnost v družbeno-prostorskih procesih II, Kreativnost, prostor in čas*, katere nosilec je bil dr. Jan Makarovič, pove, da je v tem delu 'predmet obravnave' zveza družbe in prostora. Supek v svojem antropološkem pristopu k problemu humanizacije mesta izhaja iz prepričanja, da bogastvo raznolikosti v fizičnem smislu ostaja brez pomena, če ni hkrati prisotna raznolikost človeških stikov.
- 4 Težišče razvoja so vse bolj obrobja mesta, kamor se selijo tiste dejavnosti, ki sestavljajo družbeno strukturo mestnih jeter; to so trgovske, služnostne, storitvene in poslovne funkcije. V veliki meri je to posledica lažje 'dostopnosti' v finančnem in prometnem smislu.

družbi. Tako je mogoče tudi v primeru mlade populacije zaznati trende individualizacije oz. demasifikacije in selektivnosti ter mešanja javnega in zasebnega (ki je v tesni povezavi z decentralizacijskimi in dekoncentracijskimi ter acentričnimi trendi delovanja urbanih sistemov).

V raziskavi smo ne nazadnje želeli ugotoviti, ali in v kolikšni meri se pri srednješolski populaciji še vedno kažejo razlike med urbani in neurbani naselji, in sicer glede na srednjo šolo, ki jo dijaki in dijakinje obiskujejo, glede na njihove vrednostne orientacije in odnos do staršev ter glede na ovire za obisk prostora dejavnosti. Tukaj so se – v nasprotju s hipotezami, ki smo jih zastavili na podlagi teorij o brisanju ločnice med urbani in neurbani okolji v sodobni družbi – pokazale nekatere pomembne razlike, ki kažejo, da se ločnica v določeni meri kljub vsemu ohranja.

DOJEMANJE STAREGA MESTNEGA JEDRA PRI MLADIH

Pogoj učinkovitega usklajevanja prostora in vsebine je dobro poznavanje simbolnih vrednosti posameznih prostorov. Simboli oz. simbolni pomeni so sicer težko ulovljivi, saj temeljijo predvsem na konotativnih, ne pa denotativnih pomenih, vendar so izjemnega pomena za človeka: "Človek potrebuje simbole zato, da prek njih izraža pripadnost neki družbeni skupini, kraju ali prostoru in času. Posameznika opozorijo na ukoreninjenost v njegovi kulturi" (Supek, 1995, 231). Da bi se določena dejavnost 'zčila' s svojim prostorom, je zato skorajda nujno, da med njima obstaja določena simbolna (metaforična) zveza. Nazoren primer so zbirališča različnih subkultur pa tudi mladinska zabavišča, ki so pogosto locirana v kletnih prostorih. Predpona 'sub' meri na kulturo, ki je 'pod' dominantno kulturo in tako lahko implicira tudi podtalnost;⁵ simbolno se te skupine bolj identificirajo s prostori, ki so 'spodaj'. Podobno bi lahko rekli za svetle ali temne prostore: na svetle in navzven odprte prostore se veže simbolni pomen svobode, na temne in omejene pa pomen varnosti (Fischer v: Butina, 1995, 199).

Tudi pri iskanju prostorov za mlade oz. za posamezne dejavnosti, s katerimi bi se mladi v Kopru želeli ukvarjati, je nujno potrebno upoštevati vlogo simbolnih vrednosti. To je mogoče v grobih potezah razbrati iz izjav o privlačnosti oz. neprivlačnosti mesta, zato najprej pogledimo, kakšno je staro mestno jedro v očeh njegovih

mladih prebivalcev in obiskovalcev. Rezultati ankete in še posebej odprtega vprašalnika kažejo, da je odnos mladih do tega prostora v osnovi ambivalenten, čeprav negativni odnos in nezadovoljstvo prevladujeta. Osnovni vzrok za nezadovoljstvo je že omenjeno pomanjkanje prostorov, pa tudi za mlade ustrežnejših dejavnosti. Poleg teh k nezadovoljstvu pripomorejo tudi nekateri drugi vidiki, ki se ne tičejo neposredno mladih. Diakinje in dijaki so pogosto kot problematično za staro mestno jedro navajali opustelost ("nič se ne dogaja") ali umazanijo na ulicah in v parkih. Na prvi problem je opozorilo 16,7% vprašanih, na drugega pa 13,1%. Nezadovoljstvo odkrito izpričujejo izjave, kot so "Staro mestno jedro je prazno kot puščava, kot Teksas po streljanju", "Obala je ful bala, folk nima kam ob vikendih", "Odprite oči in poglejte grozo okrog sebe – to, kar vidiš, je Koper smeti", "Najbolj me moti to, da je na Titovem trgu premalo prireditve za mlade, da je po Kopru zelo veliko klošarjev in da je vse popisano". Nekaj odgovorov je problem umazanije v Kopru bolj ali manj eksplicitno povežalo s priseljenci iz bivših jugoslovanskih republik: "V Kopru je preveč Bosancev, je umazan", "Premalo lokalov, preveč golobov, premalo čistokrvnih Slovencev",⁶ kar kaže na prisotnost nacionalizma in ksenofobije med mladimi.

Nekateri moteči dejavniki, ki so jih navedli srednješolci in srednješolke, se prekrivajo s tistimi, ki jih jih je v pilotni javnomnenjski anketi registriral že M. Hočevar. To so mrtvilo, pomanjkanje dogajanja na prostem in kulturnega dogajanja, prisotnost tujcev, pomanjkanje priložnosti za druženje in zabavo, golobi in iztrebki (Hočevar, 1998, 54).

Vendar pa kljub prevladujočemu negativnemu odnosu mladih do starega mestnega jedra ne gre spregledati potenciala za preobrat k pozitivnejšemu vrednotenju. Če izhajamo iz nekaterih odgovorov v odprtem vprašalniku, lahko ugotovimo, da mladi še vedno dojemajo staro mestno jedro kot kulturno, zgodovinsko in arhitekturno zelo bogato. Vendar pa kritično dodajajo, da so po njihovem mnenju ti potenciali neizkoriščeni; tako, denimo, pogrešajo prireditve na Titovem trgu,⁷ opozarjajo na pomanjkanje lokalov, ki bi ljudi zadržali v sicer historično bogatem in privlačnem mestnem jedru, in priporočajo polepšanje nekaterih zanimi vih, a zanemarjenih delov mesta z ureditvijo parkov. Za tako razmišljujoče diakinje in dijake koprskih srednjih

5 Seveda v tem primeru govorimo o pomenskih konotacijah, ki jih ima pojem subkulture v vsakdanjem diskurzu; kot znanstveni koncept mora biti teh konotacij osvobojen in mora izhajati iz nevtralne, nevrednostne opredelitve subkulture, utemeljene v razumevanju različnih kultur kot kvalitativno enakovrednih, čeprav razmerja sil med posameznimi kulturami v stvarnosti kažejo drugačno sliko.

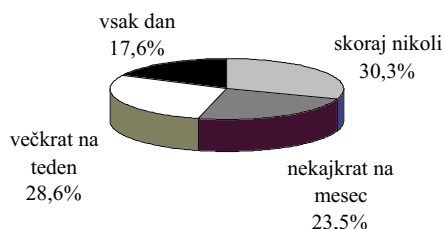
6 Vse izjave, ki jih navajamo v besedilu, so prepisane dobesedno, popravljene so le najbolj grobe pravopisne napake, ki nimajo vpliva na pomen.

7 Titov trg, ki so ga dijaki in dijakinje večkrat omenili v odprtem vprašalniku, je zagotovo osrednji simbol starega mestnega jedra oz. Kopra nasploh. Splošno priznanje Titovega trga kot simbol Kopra je z ugotovitvami javnomnenjske ankete potrdil tudi M. Hočevar (Hočevar, 1998, 86).

šol lahko rečemo, da simbole starega mestnega jedra "zastavljajo na novo, jih preoblikujejo in spreminjajo poglede na nove namembnosti in kvalitete, ki jih odkrivajo pri novi vlogi tega prostora" (Ravnikar v: Gantar, Kos, 1993, 117).

PROSTORSKE ZGOSTITVE MLADIH V KOPRU

Pretežno negativen odnos mladih do starega mestnega jedra oz. dejstvo, da jim ta ne daje na voljo ustreznih prostorov (ali pa je teh premalo), se neposredno kaže v sorazmerno redkem zadrževanju mladih v starem mestnem jedru Kopra. Mladi se tu zadržujejo relativno redko, njihovo obiskovanje Kopra je pretežno vezano na čas, ki ga prebijejo v šoli. To kažejo tudi odgovori na anketno vprašanje.

Graf 1: Kako pogosto se v prostem času oz. izven šolskega urnika zadržuješ v starem koprskem mestnem jedru?

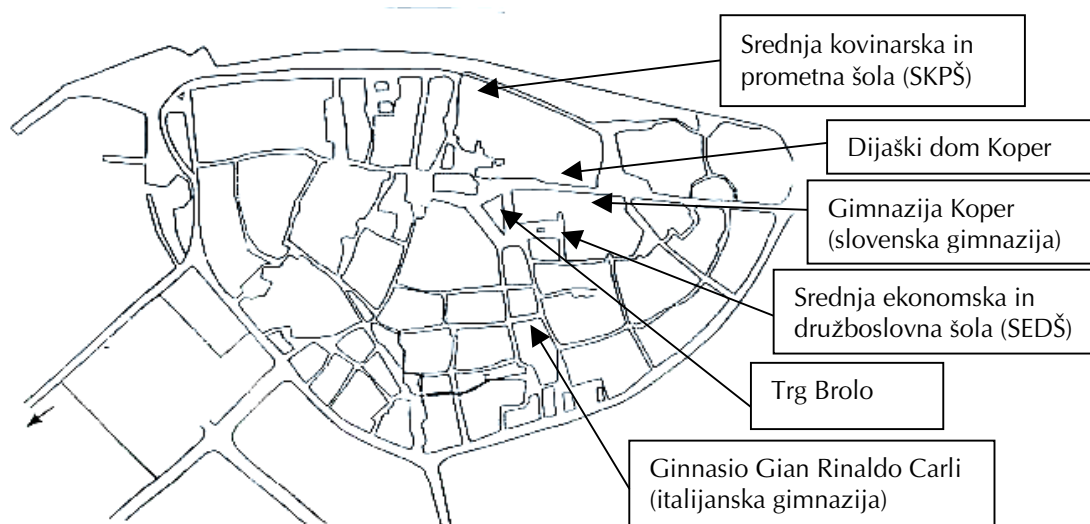
Graph 1: How frequently do you visit, in your spare time or when not in school, the old central part of Koper?

Večina, 30,3% dijakinij in dijakov, se v starem mestnem jedru ne zadržuje skoraj nikoli. Visok je tudi odst-

tek takih, ki so izbrali možnost "Večkrat na teden", vendar je ta podatek lahko varljiv, saj so (kot je bilo moč sklepati iz vprašanj, ki so jih postavljali anketarjem) pod staro mestno jedro šteli tudi npr. Zeleni park, kjer se dejansko pogosto zadržujejo (saj je tam večina najbolj obiskanih lokalov), vendar je lociran zunaj strogega historičnega mestnega jedra. Mnogi pa so v prosti čas šteli tudi šolske odmore in čas neposredno po koncu pouka, ki ga seveda navadno preživijo v starem mestnem jedru.⁸

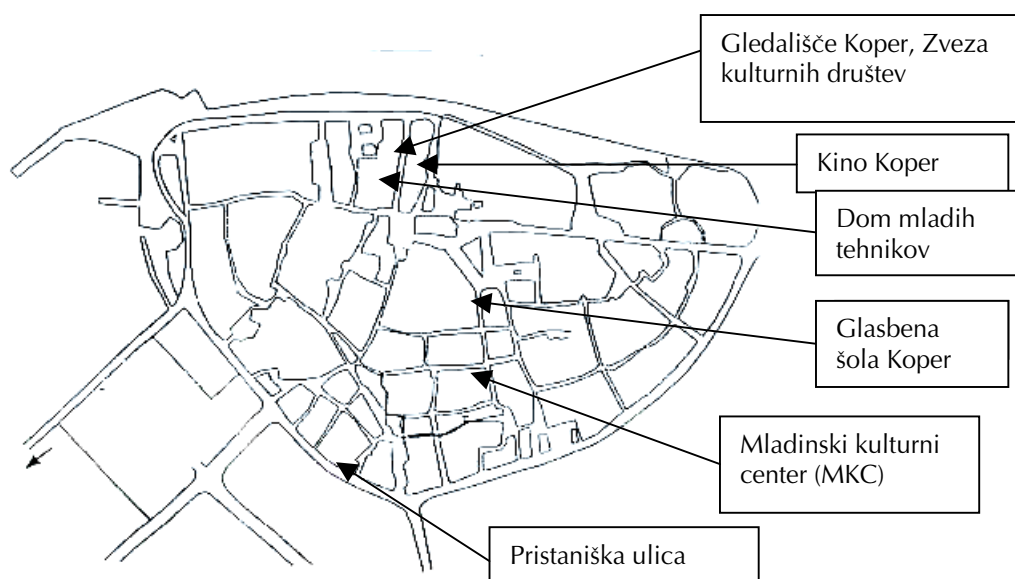
V vzorec za anketo smo zajeli dijake in dijakinje, ki obiskujejo srednje šole v koprski občini, pri čemer smo vključili dijakinje in dijake, ki prihajajo iz različnih občin, tudi iz izolske in piranske. Preverili smo, v kolikšni meri se podatki o pogostosti zadrževanja v starem mestnem jedru razlikujejo glede na kraj bivanja. Najvišji odstotki po posameznih občinah kažejo, da se v starem mestnem jedru po pričakovanju relativno najpogosteje zadržujejo dijaki in dijakinje iz koprške občine, in sicer je večina (29,2%) v centru "večkrat na teden". Dijaki in dijakinje iz izolske in piranske občine pa se v koprskem jedru zadržujejo bistveno redkeje; največ jih je izbralo možnost, da ga ne obiščejo "skoraj nikoli" (iz izolske občine 48,4%, iz piranske 57,7%).

Na podlagi rezultatov ankete in odprtih vprašalnikov smo skušali zasledovati temeljne zgostitve in mikromigracije (dnevne in deloma tedenske migracije) dijakov in dijakinij v Kopru. Razbrati je mogoče dve temeljni zgostitvi: 'šolsko' in 'prostočasno'. Prva je vezana večinoma na dopoldanski čas oz. na čas šolskega pouka in je osredinjena v starem mestnem jedru, kjer so locirani tudi vse koprške srednje šole in dijaški dom:

Sl. 1: Šolska zgostitev mlade populacije v Kopru.
Fig. 1: 'School time' condensation of the young population in Koper.

⁸ Na problem dvoumno razumljenega anketnega vprašanja in na nujno potrebno previdnost pri interpretaciji navedenih podatkov opozarja S. Mihelj (Mihelj, 1999, 48-49).

Sl. 2: 'Prostočasna' zgotitev mlade populacije v Kopru.
Fig. 2: 'Spare time' condensation of the young population in Koper.

V popoldanskih in večernih urah, zlasti pa ob koncu tedna, ko jih ne omejuje šolski urnik, se mladi večinoma zbirajo na robu starega mestnega jedra, južno od Pristaniške ulice in v kompleksu, imenovanem Zeleni park. Tukaj so (poleg veleblagovnice, poslovno-uslužnostnih prostorov in manjših trgovin), kot kažejo rezultati ankete, najbolj priljubljeni gostinski lokali: na vrhu lestvice obiskanosti so Latino, A-bar in 111, ki jih obiskuje kar 75% vseh vprašanih. Lokale v starem mestnem jedru - Singing, Sidro, Loggia, Labirint in Sonček – obiskuje le pičlih 2% dijakin in dijakov; nekoliko večji obisk ima med lokali v jedru le Pinky. Da bi dobili popolno sliko o prostočasni zgotitvi mlade populacije v Kopru, je seveda potrebno upoštevati tudi lokacije nekaterih institucij, ki organizirajo prostočasne dejavnosti za mlade; omeniti velja vsaj Mladinski kulturni center (MKC), Glasbeno šolo Koper, Kino Koper in Gledališče Koper oz. Zvezo kulturnih društev. Vendar pa je delež dijakin in dijakov, ki se v prostem času zadržujejo v teh prostorih (s tem pa v starem mestnem jedru) veliko manjši kot odstotek dijakin in dijakov, ki obiskujejo lokale na robu starega mestnega jedra. Ponazoritev razporeditve omenjenih lokacij daje zgornji grafični prikaz.

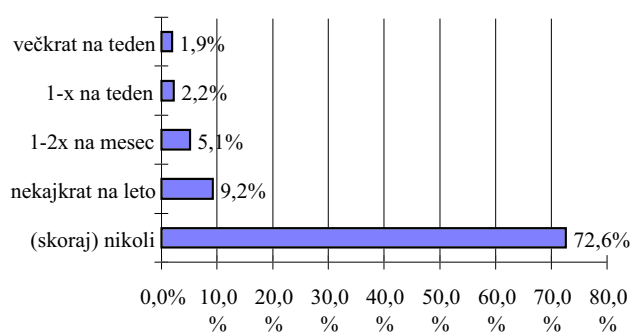
Mreža institucij in prostorov, ki s svojimi dejavnostmi pritegujejo mlade v staro mestno jedro tudi v njihovem prostem času, je žal – kot kažejo rezultati raziskave – daleč premalo razvejena, da bi lahko zadostila heterogenim okusom mlade populacije. Zveza kulturnih društev sicer srednješolcem/kam in tudi osnovnošolcem/kam ponuja veliko različnih dejavnosti, vendar te večinoma sodijo med bolj tradicionalne. Podobno velja za Glasbeno šolo. Mladinski kulturni center pa je – paradoksalno – glede na dinamiko mladinske kulture (oz. različnih mladinskih kultur) v Kopru hkrati

premajhen in prevelik.

Mogoče je predpostaviti, da je nepriljubljenost starega mestnega jedra za mlade povezana prav z dejstvom, da se večinoma zadržujejo v njegovem okviru le v času, ko morajo v šolo. Historičnega mestnega jedra tako ne povezujejo s prijetnejšim delom svojega časa, tj. s prostim časom, saj ga preživljajo drugje. Pričakujemo lahko, da bi z uvedbo dodatnih prizorišč in dogajanj, predvsem pa z vpeljavo kvalitativno raznovrstnih lokalov, ki bi poleg izbrane glasbene kulise ponujali še občasne koncerte in predstave, lahko prostočasno zgotitev mladih ponovno usmerili "nazaj" v staro mestno jedro. Ob tem pa seveda ne gre pozabiti na dejstvo, da staro mestno jedro ni edino, kjer so tovrstna zbirališča za mlade potrebna; prav tako pereča je potreba po prostorih in dodatnih dejavnostih za mlade v blokovskih naseljih in v večjih podeželskih (že napol urbaniziranih) naseljih v občini.

SELEKTIVNOST IN DEMASIFIKACIJA: PRIMER MLADINSKEGA KULTURNEGA CENTRA

Kot smo omenili ob prikazu prostorskih zgotitev mladih v Kopru, imajo obstoječe dejavnosti in prostori v starem mestnem jedru, ki so namenjeni posebno mladim, relativno majhno število obiskovalcev. Zlasti pogosto se v javnosti pojavljajo očitki, da MKC po desetih letih delovanja še vedno ne pritegne zadostnega števila mladih, zato smo se temu problemu posebej posvetili. V anketi smo registrirali naslednjo pogostost obiskovanja MKC-ja:

Graf 2: Pogostost obiskovanja MKC-ja.
Graph 2: Frequency of visiting MKC.

Iz grafa je razvidno, da se enkrat do dvakrat mesečno v MKC-ju družijo 5,1% vprašanih, tedensko pa ta edini koprski mladinski kulturni center obišče 2,2% celotne populacije.⁹

Navedeni rezultati bi utegnili biti rokohitrsko interpretirani kot dokaz neučinkovitosti MKC-ja ali celo uporabljeni kot argument za njegovo zaprtje.¹⁰ A ob upoštevanju sodobnih trendov selektivnosti in demasifikacije v kulturi taka interpretacija podatkov ni sprejemljiva. Sodobni univerzalni trend zmanjševanja množičnosti konzumiranja ponudbe na (pol)javnih prostorih, ki so značilni tudi za Slovenijo, grede v smer vse večje individualizacije okusov.¹¹ Posledica tega mora nujno biti tudi razpršitev oz. množenje in vse večja raznolikost priložnosti dejavnosti ter tudi prostorov in prizorišč, kjer se te dejavnosti dogajajo. Zato ni mogoče pričakovati, da bo lahko en sam, četudi prostorsko velik, mladinski center v Kopru pritegnil večino mlade populacije.

MKC lahko sicer z ustrežno notranjo prenovno in posodobitvijo prostorov ter opreme¹² zagotovo pritegne večje število mladih, vendar bi mu veljalo v čim krajšem času ob bok postaviti še kakšno zbirališče za mlade. V starem jedru bi lahko funkcijo takega dodatnega prizorišča že kmalu prevzel Dom mladih tehnikov, vendar bi to zahtevalo ureditev prostorov za druženje (npr.

manjšega lokala) neposredno ob ali pa v samem domu, s tem pa tudi angažiranje nekoliko večjega števila ljudi. Ob tem pa ne smemo spregledati akutne potrebe po prostorih za mlade v drugih predelih Kopra, zlasti v zgoščenih blokovskih naseljih na Markovcu, v Žusterni in Smedeli. V procesu načrtovanja omenjenih naselij je bila potreba po ustreznih družabnih in rekreacijskih površinah povsem zanemarjena, zaradi česar so ta naselja še danes pretežno spalna in ne dajejo možnosti za kvalitetno bivanje. To pa najbolj neposredno občutijo prav mladi, ki so veliko bolj kot njihovi starši (zlasti če gre za osnovnošolce) vezani na svoje neposredno bivalno okolje.

Hočevar je v svoji raziskavi izpostavil in na konkretnem primeru MKC-ja (poleg drugih potencialnih prizorišč)¹³ preveril tudi koncept nadnacionalne prizoriščnosti. Za najbolj nadnacionalni vidik kulture v Kopru nasploh je avtor opredelil prav glasbeno dejavnost MKC-ja. Po besedah vodje programov in predsednika Društva prijateljev zmernega napredka Marka Breclja je bilo v letih 1991 do 1996 organiziranih približno 30% domačih in 70% tujih koncertov. Ta prostor funkcionira kot zbirališče alternativne kulture ne le koprške občine ali obalnega prostora, temveč deloma tudi sosednje Hrvaške in Italije; močno pa se povezuje tudi s sorodnimi centri v Ilirski Bistrici in Novi Gorici. Poleg glasbene dejavnosti MKC-ja velja opozoriti tudi na razstave (npr. stripov), filmske projekcije in predavanja. S širitvijo vsebin si v MKC-ju prizadevajo pritegniti še druge (občasne) obiskovalce, ki bi lahko postopoma spremenili prevladujoč negativni simbolni pomen MKC-ja v širšem okolju.

Naj povedanemu ob rob dodamo še opozorilo, da premajhno število zbirališč za mlade v koprski občini ni edini primer neupoštevanja sodobnih trendov selektivnosti in demasifikacije v kulturi. Na podoben primer naletimo pri športnih dejavnostih (tako za mlade kot odrasle), ki so, vsaj na ravni rekreativnega športa, v koprski občini še veliko premalo razvejene, kar se še najbolj neposredno kaže v pomanjkanju ustreznih

9 Upoštevati moramo, da MKC občasno obiskuje tudi določeno število mladih iz osnovnih šol, nekaj študentov, pa tudi mladih, ki so zaradi takih ali drugačnih vzrokov opustili ali prekinili šolanje (vseh teh populacij naša anketa ni zajela).

10 MKC je, podobno kot K4 v Ljubljani, nenehen predmet sporov med lokalnimi oblastmi in bližnjimi prebivalci; slednji so že večkrat poskušali doseči zaprtje ali omejitve delovanja kluba.

11 To se sklada tudi z večjo individualizacijo in diverzifikacijo vrednostnih usmeritev, ki jih je pokazala naša raziskava (Mihelj et al., 2000).

12 S to posodobitvijo lahko MKC ustreže tudi na velikemu interesu mladih za sodobno komunikacijsko, zlasti avdiovizualno tehnologijo in na njej temelječe umetniške in kulturne forme.

13 Prizoriščnost je po mnenju raziskovalcev, ki se ukvarjajo s sociološko problematiko prostora, ena ključnih funkcij sodobnih mestnih jeder. M. Hočevar, denimo, poudarja vlogo starih mestnih jeder kot prototipičnih urbanih prizorišč: "Prav prizoriščnost le-teh je eden bistvenih dejavnikov razvojne dinamike nasploh, krepitev družabnosti in povečevanja kvalitete vsakdanjega življenja urbanih uporabnikov" (Hočevar, 1999, 19). Prizorišča so v sodobnih sociološko-prostorskih študijah mišljena kot nerazklenljiv preplet prostora in dogajanja ('prizorov'); Robbins v svojem delu *Razmišljanja o mnogoterem mestu* s tem v zvezi opozarja: "Prizorišča niso samo objekti ali lokacije; oblikujejo in razkrivajo se skozi prizore, kot jih vidijo različni akterji z različnimi odnosi do prizorišča. Vendar pa prizor ni neodvisen od prizorišča" (Robbins, 1996, 263).

raznolikih površin oz. polifunkcionalnih športnorekreativnih kompleksov. Tudi srednješolke in srednješolci so, tako v anketi kot v odprtem vprašalniku, večkrat izrazili željo po bolj raznolikih športnih dejavnostih (pogrešajo zlasti novejše, individualne in bolj "adrenalinske" športe), opozarjajo pa tudi na pomanjkanje ustreznih površin. Največkrat so opozarjali na neurejene kolesarske steze, pomanjkanje stez za rolkanje, veliko jih je izrazilo tudi potrebo po skejt parku (ta bi bil v občini dobrodošel tudi kot možno jedro skejtarske subkulture oz. subkulturne scene), motita pa jih tudi neurejenost igrišča na Bonifiki in neizkoriščenost tamkajšnje nove športne dvorane. Na podobne pomanjkljivosti je v svoji študiji opozarjal že M. Hočevar in predlagal razmislek o večfunkcionalnih objektih oz. prizoriščih (Hočevar, 1998, 66).

PREPLETANJE JAVNEGA IN ZASEBNEGA PROSTORA PRI MLADI POPULACIJI

Številni družboslovci ugotavljajo, da se vsakdanje življenje vse bolj privatizira, toda sočasno se zasebnost tudi vse bolj odpira: javnost vstopa v zasebnost bolj kot kadarkoli prej. Meje med javnostjo in zasebnostjo so zabrisane, in prav mladi jih igraje premikajo: s pomočjo elektronskih medijev se odpirajo svetu in narobe, sredi vrveža javnih prostorov si nataknejo slušalke in se umaknejo v zasebnost (Rener v: Ule et al., 1996, 136). Na podobno fluidno prehajanje iz javnega v zasebni prostor in obratno opozarja tudi Mlinar: "Mestni prostor pomaga človeku v družbeni integraciji in mu omogoča, da je izoliran od družbe ali da se pomeša med množico, da razmišlja v tišini parka ali si ogleduje izložbe, kar pač želi" (Mlinar, 1983, 33).

Tudi M. Hočevar v svoji pilotni študiji revitalizacijske problematike opozarja na nujno prepletenost javnega in zasebnega v sodobnih urbanih mestih, ki se kaže tudi v simbiozi izolacije in integracije ter ne nazadnje v prepletanju mesta kot bivališča in mesta kot prizorišča (Hočevar, 1998, 57). Elemente javnega in zasebnega je mogoče po Hočevarju shematizirati na naslednji način (tabela 1).

Pri procesu revitalizacije urbanega prostora je upoštevanje prežemanja javnega in zasebnega prostora torej nujno; eden temeljnih revitalizacijskih ciljev mora po mnenju M. Hočevarja biti prav "vzpostavljanje pogojev za povečevanje družabnosti zunaj doma, na oz. v javnih in poljavnih mestnih prostorih" (Hočevar, 1998, 57).

V primeru mlade populacije je pleplet javnega in zasebnega še bolj očiten, družabnost zunaj doma, tj. v javnih in poljavnih mestnih prostorih, pa skorajda spontan pojav. Mladi namreč težijo k osamosvajanju od staršev tudi na ravni prostora in vzpostavljajo svoje prostore bodisi znotraj družinskega stanovanja ali pa v javnem prostoru, čeprav zaradi pogosto neugodnih finančnih možnosti tako osamosvajanje relativno pozno preide v popolno fizično odselitev mladih od staršev. Potreba po prostorskem in drugačnem osamosvajanju od staršev ostaja močna navkljub zmanjševanju generacijskega razkola, ki ga ugotavljajo analitiki mladine.¹⁴ Mladi si tako zelo pogosto "prisvajajo" posamezne prostore v stanovanju; najprej seveda svojo sobo, če jo seveda imajo, zatem pa npr. kopalnico¹⁵ ali dnevno sobo s televizijo vred (kar se kaže v konfliktnih ob izbiranju programov). Hkrati se mladi v prostem času iz stanovanj svojih staršev umikajo v prostore, kjer se lahko družijo s svojimi vrstniki, ne da bi pri tem bili pod

Tabela 1: Javno in zasebno pri sodobnem posamezniku (Hočevar, 1998, 57).

Table 1: Public and private of a modern individual (Hočevar, 1998, 57).

eno in/ali	drugo
družabnost	izoliranost, ločenost
dinamika, živahnost	mir, tišina
kompleksnost, raznovrstnost	enostavnost, preprostost
komunikativnost	možnost osamitve
druženje na osnovi podobnosti	druženje na osnovi različnosti
potreba po spremembah, dinamiki	potreba po ustaljenosti, kontinuiteti
potreba po pripadnosti skupini	neopredeljevanje, pripadnostna indiferentnost
potreba po identifikaciji z okoljem, teritorialna ustaljenost	potreba po širši pripadnosti, potreba po mobilnosti

14 Medgeneracijska nasprotja so se iz družine prenesla v javnost, v spopad mladih z vplivnimi institucijami, zlasti pa z anonimnimi organizacijami in njihovimi predstavniki. Družina je vse manj hierarhično organizirana, starši postajajo vse bolj svetovalci in vse manj nadzorniki ali oblikovalci življenjske poti svojih otrok (Ule, Mihelj, 1995, 60).

15 Mladim je zunanja podoba ena pomembnejših komponent identitete, zato dobivajo kopalnice vse večji pomen tudi v bolj hedonističnem odnosu do lastnega telesa (Mlinar, 1998, 73).

stalnim nadzorstvom staršev. V koprski občini pri tem največkrat zasedejo gostinske lokale, ki so primarno javne narave, vendar jih mladi s svojo prisotnostjo hitro spremenijo v poljavne, saj iz njih 'izrinejo' druge populacije. Poleg zasedanja javnih prostorov in spreminjanja le-teh v poljavne lahko pri mladi populaciji opazimo še en primer brisanja ločnice med javnim in zasebnim, in sicer v zasedanju primarno zasebnih prostorov (npr. stanovanj svojih staršev, ko teh ni doma) oz. v prirejanju hišnih zabav, ki te prostore spreminjajo v poljavne.

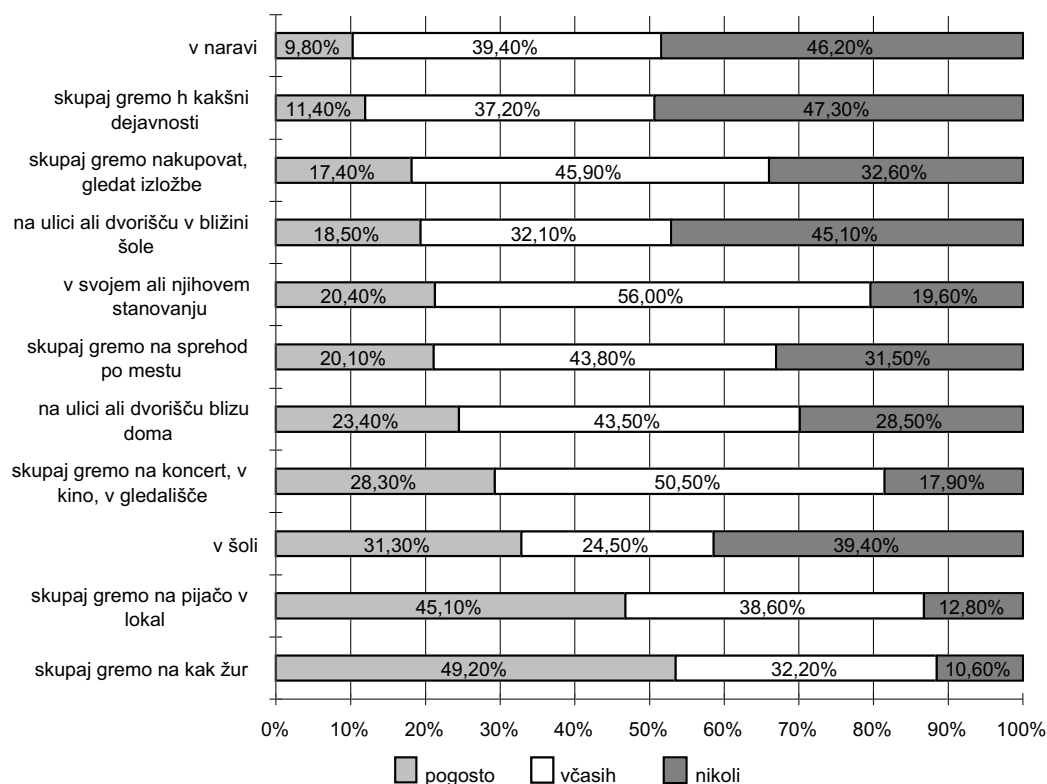
Omenjene trende umikanja mladih iz prepletanja javnega in zasebnega protora pri mladih, predvsem pa umikanja iz stanovanj staršev v lokale, je mogoče razbrati tudi iz odgovorov na naše anketno vprašanje o pogostosti druženja na posameznih lokacijah.

Mladi se – po pričakovanjih – najpogosteje družijo na zabavah (žurih) oz. v lokalih, sledijo druženje v šoli in skupen obisk koncerta, kina ali gledališča; v naslednji sklop bi lahko umestili druženje na ulici v bližini doma ali šole, sprehod po mestu in nakupovanje ter druženje v stanovanju. Na repu je druženje pri različnih dejavnostih

in v naravi. Če povzamemo: mladi se s prijatelji in vrstniki redko družijo v stanovanju, t.j. zasebnih prostorih, veliko pogosteje pa v javnih prostorih, npr. v lokalih.¹⁶

RAZMERJE MED MESTOM IN PODEŽELJEM PRI KOPRSKI MLADINI: SE LOČNICA MED RURALNIM IN URBANIM BRIŠE ALI JE ZGOLJ PRIKRITA?

Za življenje v mestu je nasploh značilno, da – v primerjavi s podeželjem – izstopa s svojo dinamiko in raznovrstnostjo dobrin, storitev in idej. Bogastvo raznovrstnosti in življenjski utrip, do katerega si vsakdo skuša zagotoviti dostop, pa sta spet različna glede na velikost mesta in vrsto dejavnosti, pa tudi glede na zavestne napore ljudi, ki živijo v mestnem naselju. Bogastvo raznovrstnosti je bilo pred nekaj desetletji v ospredju med tistimi privlačnimi silami mesta, ki so najbolj pritegovali ljudi iz podeželskega naselja (Mlinar, 1983, 97, 110).

Graf 3: Kako pogosto se s prijatelji/cami v prostem času družiš na naslednjih lokacijah?
Graph 3: How often are you in company with friends in your spare time at the following localities?

16 Pri tem velja opozoriti, da so mladi nezadovoljni z obstoječo ponudbo lokalov v koprski občini, saj so le-ti z vidika opremljenosti, glasbene ponudbe in ne nazadnje tudi 'vzdušja' premalo raznoliki; prevladuje le en (komercialni) tip glasbe, notranja oprema pa le za spoznanje varilra. Na to monotonost so mladi eksplicitno opozarjali zlasti v odprtem vprašalniku, kjer lahko na primer preberemo: "Preveč enoličnosti pri izbiri zabave", "Največkrat posedamo po barih, kjer je vedno ista muzika, iste face", "Zakaj ne več barov, kjer bi vrteli večino hard-rock, še raje pa stari rock iz 60-ih", "želimo si lokal, ki bi bil opremljen v stilu irskega puba."

Mestna in ruralna območja so v Istri, kot tudi povsod drugod po Evropi, izražala medsebojna nasprotja. V koprskem prostoru se je nasprotje med mestom in podeželjem bolj izrazito kot drugod prekrilo z narodnostno ločnico; kot konstitutivni dejavnik družbene in kulturne diferenciacije je tako nastopalo tudi vprašanje narodnostne pripadnosti (Žitko, 1989, 102, 908). Ali, kot piše D. Darovec: "Poleg gospodarskega nasprotja med mestom in podeželjem se v Istri kaže to še v fenomenu asimilacije, kajti z zamenjavo okolja je prihajalo tudi do zamenjave etnične pripadnosti in kulturnih obeležij (jezik, običaji, način oblačenja in obnašanja) prebivalstva v mestih in na podeželju" (Darovec, 1993, 179).

Območje MOK (kot tudi druga območja Slovenske Istre) je bilo vse do intenzivnega gospodarskega razvoja obalnih mest v povojnem času izrazito agrarno. V 19. in začetku 20. stoletju je bilo kmetijsko zaledje pristaniškega in industrijskega Trsta (Titl v: Požeš, 1991, 19). Vse do slovensko-hrvaškega eksodusa po prvi svetovni vojni in tudi do konca druge je v mestu večinoma živelo italijansko-istrsko meščanstvo, v zaledju pa istrski Slovenci in Hrvati. Mnogi med njimi so se po letu 1945 in v obdobju izrazitega industrijskega razcveta priselili v Koper. Poleg teh so se v to "socialistično mesto" (Verlič, 1996, 235) priselili še prebivalci širšega zaledja in priseljenci iz bivših jugoslovanskih republik. Posledica teh migracij je neuravnotežena in le na videz pestra etnična slika predvsem historičnega mestnega jedra, kjer je leta 1996 živelo 34,15% neavtohtonega prebivalstva. Od tega je bilo istega leta kar 99,65% pripadnikov bivše Jugoslavije, za katere je značilna visoka povprečna starost, nizka povprečna izobrazba in urbana eksogenost (Hočevar, 1998, 31-32). Na ravni občine je po hitri urbani populacijski rasti do 80. let sledila umerjena oz. minimalna mestna populacijska rast. Najbolj je stagnacija prebivalstva opazna prav v historičnem mestnem jedru (Hočevar, 1998, 28).

Proces urbanizacije se v koprski občini intenzivno širi tudi na obmestna območja, kjer so se izoblikovala t.i. satelitska naselja. Ta so pretežno spalna (Olmo, Prisoje) ali delno polfunkcionalna (Semedela, Žusterna, Markovec); za spoznanje bolj funkcionalna je Šalara. V

zaledju se nekoč gručaste vasice spreminjajo v dolga, nepregledna obcestna naselja, ki so brez pravega središča in posledično brez prave identitete. Taka naselja lahko najdemo že v neposrednem zaledju Kopra: Škocjan, Bertoki, Prade, Pobegi, Čežarji, Sv. Anton (Požeš, 1991, 86). M. Požeš na osnovi pogovorov s prebivalci iz najbolj oddaljenih vasi v koprski občini – v Gradinu, Pregari, Topolovcu – ugotavlja, da negativni razvojni dejavnik ni v oddaljenosti od zaposlitvenih in oskrbnih središč, ampak v slabih cestah. S posodobitvijo komunalnega in družbenega infrastrukturnega opremljanja se bo torej privlačnost podeželja za bivanje lahko še povečala (Požeš, 1991, 21-22).

Prav posodobljena komunalna in družbena infrastruktura bi lahko tudi mladim omogočila, da se bodo lažje srečevali in ustvarjali ne glede na svoje bivalno okolje. Danes namreč, kakor kažejo rezultati raziskave med koprskimi srednješolci in srednješolkami, bivanje v podeželskih naseljih za mlade še vedno predstavlja oviro, saj se zaradi slabo razvejene mreže javnih (avtobusnih) prevozov v občini veliko težje udeležujejo dejavnosti ali skupnih zabav v mestnih in primestnih naseljih. Poleg te, zelo očitne razlike pa se ločnica med podeželjem in mestom pri srednješolski populaciji kaže tudi na ravni izbire šole, vrednot in odnosa do staršev.¹⁷

V anketi smo kot eno ključnih neodvisnih spremenljivk uporabili "kraj bivanja", ki smo jo rekodirali tako, da smo združili dijake in dijakinje iz urbanih in neurbanih naselij. Zanimalo nas je, ali je kraj bivanja v statistično pomembni zvezi z izborom srednje šole in ovirami za ukvarjanje s prostočasnimi dejavnostmi (zlasti s prevozom kot oviro).

IZBOR SREDNJE ŠOLE GLEDE NA KRAJ BIVANJA

Opazna razlika ($\chi^2=6,6$) se kaže že pri izbiri šole, in sicer je med dijake in dijakinje, ki živijo na podeželju (v primerjavi s tistimi, ki živijo v mestnih naseljih), večji delež takih, ki obiskujejo srednjo kovinarsko šolo in srednjo ekonomsko šolo, in manjši delež takih, ki obiskujejo katero izmed obeh gimnazij.

Tabela 2: Katero srednjo šolo obiskujejo mladi glede na bivanje – urbana/neurbana naselja?

Table 2: To which secondary school do the young go in terms of their residence – urban/non-urban places?

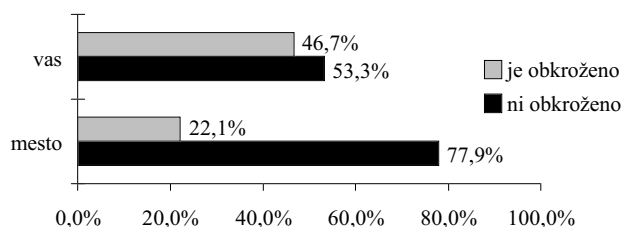
	slovenska gimnazija	italijanska gimnazija	srednja ekonomska	srednja kovinarska
mesto	35,2%	10,6%	36,9%	17,3%
vas	32,5%	3,3%	43,9%	20,9%

17 Te analize smo opravili na podlagi rekodirane spremenljivke bivanja; združili smo dijake in dijakinje, ki bivajo v mestnih in primestnih okoljih, ter dijake in dijakinje, ki bivajo v podeželskih naseljih. Ta delitev je le groba, saj bi za vsako natančejšo delitev, ki bi sledila veljavni delitvi na urbana in neurbana naselja, ki je v rabi v občini, potrebovali natančen naslov vsakega anketiranca, česar pa zaradi anonimnosti anket ni bilo mogoče uresničiti.

PREVOZ KOT OVIRA ZA UKVARJANJE S PROSTOČASNIMI DEJAVNOSTMI GLEDE NA KRAJ BIVANJA

Najpomembnejši dejavnik, ki preprečuje, da bi se način življenja mestne in podeželske mladine v koprski občini popolnoma zžil, je problem javnih prevozov. B. Verlič ugotavlja, da je sistem javnega prevoza v Sloveniji v zadnjih letih doživel izrazito nazadovanje. To se kaže v slabši infrastrukturi, ki očitno ni sledila tokovom poseljevanja v zaledje mest (Verlič, 1996, 251). Šolarji, ki so med najpogostejšimi uporabniki javnih prevoznih sredstev, se soočajo s posledicami tovrstnega nazadovanja: dragimi vozovnicami in redkimi linijami; ob koncu tedna avtobusi na podeželje skorajda nikamor ne vozijo več, ob poznih večernih urah pa se bodo z avtobusom težko peljali tudi mladi iz primestnih naselij.

Glede na opisano nazadovanje sistema javnega prevoza ni presenetljivo, da se je problem prevoza v odprtih vprašalnikih, v katerih smo mlade spraševali o najbolj motečih elementih v Kopru, pojavil takoj za najbolj perečim, t.j. problemom prostorov za mlade; navedlo ga je 30,0% mladih. Prav tako visoko se je prevoz kot ovira za ukvarjanje s posameznimi dejavnostmi pojavil v anketi. Analiza rezultatov ankete je pokazala, da so prevoz kot oviro večkrat navajali prav mladi s podeželja, in sicer je med vsemi dijaki in dijakinjami, ki živijo na podeželju, na problem prevoza opozorilo kar 46,7% vprašanih, med vsemi dijaki in dijakinjami, ki živijo v mestnih in primestnih okoljih, pa je bilo takih le 22,1% ($\chi^2=18,4$).

Graf 4: 'Imam težave s prevozom' glede na kraj bivanja mesto/vas.

Graph 4: 'I have commuting problem' in terms of town/village residence.

Na osnovi prikazanih rezultatov lahko sklenemo, da je ločnica med urbanim in ruralnim pri mladi populaciji

na določeni ravni še vedno prisotna oz. da so mladi iz podeželskih naselij, vsaj ko gre za srečevanje z vrstniki iz mestnih naselij oz. za udeleževanje dejavnosti in prireditvev v mestu, prikrajšani, in sicer zaradi slabo urejenega javnega prevoza. Rešitev pa ne moremo iskati le v izboljšanju javnega prevoza, temveč vsaj deloma tudi v razpršitvi nekaterih dejavnosti in prireditvev za mlade na podeželje.

ZAKLJUČEK

Pri načrtovanju prihodnjega razvoja koprške občine na področju mladinske problematike je nujno potrebno upoštevati plepletenost vsebinskih (družbenih) in prostorskih vidikov. Če želimo ohraniti in po možnosti tudi okrepiti ustvarjalnost med mladino, ji je nujno potrebno priznati posebno identiteto, in to ne le v družbenem smislu, temveč, kot opozarja Mlinar, tudi v fizičnem prostoru (Mlinar, 1983, 295).

Tudi v primeru mladinske kulture v Kopru je mogoče opaziti izrazite trende demasifikacije in individualizacije, ki pa jima žal še ne sledi ustrezna diverzifikacija na ravni prostora. Upoštevajoč ugotovite, da so interesi in zanimanja mladih zelo raznoliki, menimo, da je zanje najprimernejši "kombiniran, polivalenten prostor (ali zgradba), ki naj zagotovi lahko fluktuacijo od kolektivnega življenja do življenja vsakega posameznika" (Supek, 1987, 224). Taki prostori bodo najlažje omogočali tudi hitro prehajanje iz javnega v poljavni ter zasebni prostor in obratno in tako upoštevali pojav brisanja ali natančneje hitrega premeščanja ločnice med zasebnim in javnim prostorom. Z razvojem družbe in posameznika se namreč zaostrojuje potreba po skupnih prostorih, kot tudi po fizični izolaciji, ločitvi različnih skupin in posameznikov; tako smo priča na eni strani potrebi po družabnih, klubskih prostorih in na drugi strani težnji, da ima vsak član družine tudi svoj prostor v stanovanju (Mlinar, 1983, 283).

Ne glede na vse bolj nejasno ločnico med urbanim in ruralnim v sodobni družbi ne smemo spregledati, da so mladi, ki živijo v podeželskih naseljih koprške občine, do določene mere še vedno deprivilegirani. Eden ključnih problemov šolajoče se mladine na Obali je namreč prevoz; slabo (in z leti vse slabše) razvejena mreža javnega prevoza mladim s podeželja predstavlja pomembno oviro na poti h kvalitetnejšemu preživljanju prostega časa.

SPATIAL PROBLEMS REGARDING THE KOPER YOUTH

Sabina MIHELJ

Institutum Studiorum Humanitatis, SI-1000 Ljubljana, Breg 12

Barbara KRT

SI-6310 Izola, Dobrava 4

SUMMARY

The so far carried out spatial interventions into the historical centre of Koper have not paid regard to the close links between the society and space and have been in most cases limited to the surface renovations without considering the social functions of the renovated places. After the removal of certain vital functions of the city from its historical centre to its outskirts, the historical centre did not acquire a new role appropriate for the modern trends. On the contrary, in the course of time it became almost completely desolate. The young attending secondary schools in the Koper district are mostly unfavourably disposed to the historical nucleus of the town; they frequent it during the lessons and extremely seldom in their spare time, for the historical core has not offered them sufficiently suitable places and sufficiently interesting activities or events. The young population thus gathers on the edge of the historical city centre, mostly in various clubs and pubs that seem most attractive to them. The Youth Cultural Centre - as the only place in the historical centre that has been intended exclusively for the young - cannot meet all the requirements, primarily due to the specific dynamics and particularly as a result of the very diverse ways of the young spending their spare time. This is why the Koper city council urgently needs some additional scenes (i.e. places with specific capacities regarding activities and events), which will have a semi-public character and will be intended for the young or different groups of interests within this young population. The lack of such scenes is characteristic not only of the historical centre of the town but even more of the residential areas with blocks of flats, which are due to the reckless planning literary merely residential (Olmo, Prisoje) or partially semi-functional (Semedela, Žusterna, Markovec), and also of semi-urbanised residential areas that have grown from the former densely packed villages (e.g. Škocjan, Bertoki, Prade, Pobegi, Čezarji, Sv. Anton, etc.). With a spatially and structurally adjusted restoration of a network of youth scenes in the Koper council, the problem of public transport would be also solved, which has retained the dividing line between the urban and rural environments in the Koper district, and would substantially contribute towards a better utilisation of spare time by the young.

Key words: revitalisation, the young, spare time, Youth Cultural Centre Koper, public and private places, urban and rural districts

VIRI IN LITERATURA

Balaban, J. (ed.) (1998): Razvojni projekt Koper 2020. Povzetki raziskovalnih projektov. Koper, Mestna občina Koper.

Darovec, D. (1993): Migracije in etnična dihotomija mesto – podeželje v Istri do konca 18. stoletja. Časopis za kritiko znanosti, posebna številka 'Mediterran'. Ljubljana, Študentska organizacija Univerze v Ljubljani, 179-193.

Gantar, P., Kos, D. (1993): Če bo vodnjak, bo tudi bomba! O segmentih ruralne ideologije v Ljubljani. Ve sela znanost. O hišah, o mestih, o podeželjih, 3-4. Ljubljana, KUD France Prešeren, 97-122.

Gomezl Mikolič, V., Mihelj, S. (2000): Končno poročilo. Projekt "Reforma kulturne politike in reforma lokalne samouprave". Projektni sklop "Projekt revitalizacije historičnega mestnega jedra". Sklop B2 "Vloga, vsebina in funkcija kulture v mestu in primestju". Koper, Znanstveno-raziskovalno središče RS.

Hočevar, M. (1998): Sociološka analiza revitalizacijske problematike kopskega mestnega jedra. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede, Center za prostorsko sociologijo, IDV.

Makarovič, J. (1987): Kreativnost v družbeno-prostorskih procesih II, Kreativnost, prostor in čas (poročilo o raziskovalni nalogi). Ljubljana, RSS.

- Mihelj, S., Pavlič, T., Gomezel Mikolič, V. & B. Krt (2000):** Elaborat "Mladi v Kopru". Koper, Znanstveno-raziskovalno središče RS.
- Mihelj, S. (1999):** Kvaliteta in kvantiteta – zgolj navidezna dilema? Nekateri vidiki razlikovanja med kvalitativnim in kvantitativnim raziskovanjem na primeru raziskave o kulturi mladih v Kopru (diplomsko delo). Ljubljana.
- Mlinar, Z. (1993):** Individualizacija in globalizacija v prostoru. Ljubljana, Slovenska akademija znanosti in umetnosti.
- Mlinar, Z. (1983):** Humanizacija mesta. Sociološke razsežnosti urbanizma in samoupravljanja v Novi Gorici. Maribor, Založba Obzorja.
- Mlinar, Z. (1998):** Nekateri sociološki vidiki družbeno-prostorskih sprememb v MOK. *Annales*, 12. Koper, Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, 61-78.
- Mlinar, Z. (1998):** Prostorska organizacija bivanja na pragu 21. stoletja. Neobjavljeno gradivo v arhivu Znanstveno-raziskovalnega središča RS. Koper.
- Požeš, M. (1991):** Razvoj podeželskih naselij v občini Koper. *Geographica slovenica*, 22 l. Ljubljana, Inštitut za geografijo Univerze v Ljubljani.
- Robbins, E. (1996):** Razmišljanja o mnogoternem mestu. *Časopis za kritiko znanosti*, 178. Ljubljana, Študentska organizacija Univerze v Ljubljani, 253-265.
- Supek, R. (1987):** Grad po mjeri čovjeka s gledišta kulturne antropologije. Zagreb, Naprijed.
- Ule, M., Renner, T. & V. Mihelj (1996):** Pri(e)hodnost mladih. Ljubljana, DZS.
- Verlič-Dekleva, B. (1996):** Kvaliteta življenjskega okolja Slovenije v zadnjem desetletju. V: *Kakovost življenja v Sloveniji*. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede, 233-252.
- Žitko, S. (1989):** Slovenska Istra, kulturni in zgodovinski razgled. *Primorska srečanja*, 102. Nova Gorica, 908-910.